

Pogled na izobraževanje 2016

Kazalniki OECD

Povzetek v slovenščini

Države odkrivajo nove načine financiranja visokošolskega izobraževanja poleg javnih izdatkov

Države OECD povprečno porabijo 5,2 % svojega BDP za izobraževalne institucije od primarnega do terciarnega izobraževanja, kar vključuje javno in zasebno porabo. Približno ena tretjina celotnih izdatkov je namenjena terciarnemu izobraževanju, pri katerem je poraba na študenta najvišja. Višji stroški pedagoškega osebja na terciarni ravni ter razširjenost raziskav in razvoja v terciarnem izobraževanju prispevajo k višjim stroškom.

Vse več držav prelaga stroške terciarnega izobraževanja z javnih sredstev na posamezna gospodinjstva, da bi zmanjšale pritiske na že tako znižane javne proračune. V povprečju 30 % izdatkov za terciarne institucije prispevajo zasebni viri – veliko večji delež kot na nižjih ravneh izobraževanja – dve tretjini teh sredstev prispevajo gospodinjstva, pogosto v obliki šolnin.

Veliko držav se zaveda, da visoke šolnine lahko preprečijo študentom, ki sicer izpolnjujejo pogoje, da bi se vpisali na terciarno izobraževanje, zato pri šolninah dopuščajo razlikovanje. Šolnine so tako na primer lahko višje za študente, ki obiskujejo zasebne institucije, ali za tuje študente in nižje za študente v krajših višješolskih terciarnih programih. Mnoge države v podporo študentom ponujajo tudi štipendije, subvencije in posojila z javnim ali zasebnim jamstvom, pogosto pod ugodnejšimi pogoji, s čimer jim pomagajo, da se spoprimejo z neposrednimi in posrednimi stroški študija. V zadnjem desetletju se je v večini držav povečalo število terciarnih študentov, ki vzamejo posojila z javnim ali državnim jamstvom ter diplomirajo z diplomom in dolgom.

Razlike med spoloma ostajajo tako v izobraževanju kot onkraj njega

Zmanjševanje razlik med spoloma v terciarnem izobraževanju – terciarno diplomom ima zdaj več moških kot žensk – je bilo v zadnjih letih dobro dokumentirano. Vendar je za ženske še vedno manj verjetno, da se bodo vpisale v in dokončale višje stopnje terciarnega izobraževanja, kot so doktorski ali podobni programi.

Razkorak med spoloma v izobraževanju je opazen tudi pri področjih študija. Ženske so še naprej podpovprečno zastopane na določenih področjih, kot so naravoslovje in tehniške vede, ter nadpovprečno zastopane na drugih, kot so vzgoja in izobraževanje ter zdravstvo. V letu 2014 je iz tehniških ved v povprečju diplomiralo trikrat več moških kot žensk, iz vzgoje in izobraževanja pa štirikrat več žensk kot moških.

Razlike med spoloma na področju študija se zrcalijo tudi na trgu dela – in nazadnje v zasluhkih. Diplomanti tehniških ved na primer povprečno zasluhijo 10 % več kot drugi odrasli s terciarno izobrazbo, medtem ko diplomanti pedagogike in izobraževanja zasluhijo približno 15 % manj.

Razkorak med spoloma najdemo tudi znotraj učiteljskega poklica. Odstotek učiteljic se zmanjšuje – medtem ko se plače pedagoškega osebja večinoma višajo – z vsako naslednjo stopnjo izobraževanja. Za ženske je tudi manj verjetno, da postanejo ravnateljice, čeprav ravnatelji pogosto prihajajo iz učiteljskih vrst.

Za imigrante je manj verjetno, da sodelujejo na katerikoli stopnji izobraževanja

Sistem izobraževanja igra ključno vlogo pri integraciji imigrantov v njihove nove skupnosti in na trg dela države gostiteljice. Učenci imigranti, ki so dejali, da so obiskovali programe predšolske vzgoje in izobraževanja, so na primer na bralnem testu OECD-jevega programa mednarodne primerjave dosežkov učencev (PISA) dosegli 49 točk več kot učenci imigranti, ki so dejali, da niso sodelovali v takih programih. Ta razlika ustreza približno enemu letu izobraževanja. Vendar je v večini držav vpis v predšolsko vzgojo in izobraževanje med učenci imigranti znatno nižji kot med učenci brez imigrantskega ozadja.

V številnih državah imigranti pri šolski izobrazbi zaostajajo za svojimi v državi gostiteljici rojenimi kolegi. Delež odraslih, ki niso zaključili srednješolskega izobraževanja, je na primer večji med tistimi z imigrantskim ozadjem. Povprečno 37 % 25–44-letnikov z imigrantskim ozadjem – in le 27 % 25–44-letnikov brez imigrantskega ozadja – katerih starši niso pridobili srednješolske izobrazbe, tudi samih ni zaključilo srednješolskega izobraževanja. Podatki tudi kažejo, da je za v državi gostiteljici rojene učence bolj verjetno, da bodo pridobili univerzitetno diplomu ali enakovredne terciarne programe, kot za učence z imigrantskim ozadjem.

Druge ugotovitve

Vpis v vzgojo in izobraževanje v zgodnjem otroštvu se povečuje: med letoma 2005 in 2014 se je delež 3-letnikov, vpisanih v predšolsko vzgojo, povečal s 54 % na 69 %, delež 4-letnikov pa s 73 % na 85 % (povprečje v državah s podatki za obe starostni skupini).

V državah OECD je stopnja brezposelnosti med tistimi s poklicno srednješolsko izobrazbo kot najvišjo stopnjo izobrazbe nižja (9,2 %) kot med tistimi, katerih najvišja stopnja izobrazbe je splošna srednješolska (10,0 %).

Med letoma 2005 in 2014 se je v državah OECD delež vpisanih v terciarno izobraževanje med 20–24-letniki v povprečju povečal iz 29 % na 33 %. Če upoštevamo pričakovanja, da bo v povprečju 36 % današnjih mlajših polnoletnih oseb vsaj enkrat pred svojim 30. letom zaključilo terciarno izobraževanje, bo delež ljudi z visokošolsko izobrazbo najverjetneje še naprej naraščal.

Študentje pogosto potrebujejo več časa za dokončanje terciarnega programa, kot je teoretično predvideno. Približno 41 % rednih študentov s polno akademsko obremenitvijo, ki se vpišejo na dodiplomski univerzitetni ali drug enakovreden program, diplomira v roku, ki ga teoretično predvideva program; v obdobju do vključno treh let po zaključku teoretičnega trajanja programa jih skupno diplomira 69 % (povprečje v državah s podatki za posamezne študente).

Pedagoško osebje se stara, ker poklicu ne uspe privabiti mladih odraslih. Delež srednješolskih učiteljev, starih 50 ali več, se je med letoma 2005 in 2014 povišal v 16 od 24 držav OECD z razpoložljivimi podatki. V Italiji in na Portugalskem je manj kot 3 % osnovnošolskih učiteljev mlajših od 30 let.

Ravnatelji imajo ključen vpliv na šolsko okolje in pogoje dela za učitelje. V državah z razpoložljivimi podatki je povprečno več kot 60 % ravnateljev dejalo, da pogosto aktivno podpirajo sodelovanje med učitelji za razvijanje novih praks poučevanja, zagotavljajo, da učitelji prevzamejo odgovornost za izboljševanje svojih spretnosti in znanj poučevanja, ter jim pomagajo, da se počutijo odgovorne za učne rezultate njihovih učencev.

Kljub gospodarski recesiji leta 2008 so v državah OECD v povprečju izdatki na učenca naraščali na vseh stopnjah izobraževanja. Med letoma 2008 in 2013 so se realni izdatki na učenca povečali za 8 % na stopnjah od osnovnošolskega do posrednješolskega neterciarnega izobraževanja ter za 6 % v terciarnem izobraževanju. Finančna kriza pa je neposredno vplivala na plače učiteljev: med letoma 2009 in 2013 so bile v državah OECD te v povprečju zamrznjene ali znižane. Od takrat so se znova začele povečevati.

© OECD

Ta povzetek ni uradni prevod OECD.

Reproduciranje tega povzetka je dovoljeno pod pogojem, da so navedene avtorske pravice OECD in naslov originalne publikacije.

Večjezični povzetki so prevedeni izvlečki publikacij OECD, ki so v izvirniku izdane v angleškem in francoskem jeziku.

Na razpolago so brezplačno v spletni knjigarni OECD www.oecd.org/bookshop

Za več informacij se obrnite na Enoto OECD za pravice in prevode, Direktorat za javne zadeve in komunikacije na: rights@oecd.org ali prek faksa: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Obiščite našo spletno stran www.oecd.org/rights

Preberite celotno angleško različico na OECD iLibrary!!

© OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2016-en